

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundißimi Doctoris de Auxilio gratiæ
medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum &
Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

13. Sanctus Bernardus, & amici eius duo Hugo & Richardus de sancto Victore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

In Ep. 1. ad Corin. 2. 25.
ut ipsa suo quoque proprio motu & consensu aliquid velit, & ut arbitrium gratiam imperantem suā confectione subsequatur. Quod alio in loco apte expedit: Non andū quod superueniet agit aliquid in nobis, sine nobis, ut subsequente quoq[ue] nostro libero arbitrio, bonum quod ram appetitua agat nobiscum; non videlicet sola gratia

^A quasi solitudo in ster lapidū carceremus, uixit quod Apollonica verba: *Gratia Dei mecum, expiādū subiungit: Non enim diceret (mecum) si eum preveniente grata subsequens liberum arbitrium non habeat.* Quæ verba ex sancto Gregorio defumpta sunt.

C A P U T X I I I.

Sanctus Bernardus, & amici ejus duo, Hugo & Richardus de sancto Victore.

Liber de gratia. lib. arb. **S**ANCTVS Bernardus, Anselmo p[re]t[er]ne co-
staneus, hanc ipsam concordiam gratia tentationisq[ue] cuiuslibet quantumcumq[ue] potentis cum libertate voluntatis, ex professu docet. Nā illas proferens Scripturas: *Nemo venit ad me nisi Pater meus traxit eum. Traxit me posse te: Compelle intrare: Invenio animalem in membra mea capio in me remanente.* Quia libero arbitrio videntur alterie prauidicium & omnes gratia & libertatis conciliat restorquent, ita loquitur: *P[ro]fecto quatuor autem compelle vel trahere voluntas ad aliam beatitudinem Pater, nihil tamquam iudicat salutem dignum, nem ante non probabant VOLUNTARIUM.* Iose quippe intendit tam reverentur percuti, ut faciat VOLUNTARIOS, **NON SALVET INVITOS:** quatenus dum de mala mutari voluntatem in bonam, transferat non asperat libertatem. Ecce habes libertatem voluntatis cum gratia concinnet, quia gratia facit voluntarium, non salvat invitum. Quod ut manifestius rarefaceret, confessum addit: *Hoc omnia putari possunt COGERE VOLUNTATIM & praeperere libertatem.* Et quomodo igitur non praecepimus? Quia, inquit, quantumlibet quis intus foris e tentationibus urgetur libera proposito semper, quantum ad arbitrium habet et voluntas erit libere quippe de suo nihilominus consentia iudicabit. Hoc est, ipsa iudicabit se esse quae consentiat, & non aliud quam plam de se; quia invita contentire cogeretur. Nam statim apertius ista libertatem, tanquam conditionis immunitatem explicans: *Quid ergo? Forte dissoluta est tota superior assertio de libertate voluntati: quia numerum inventa est, ergo patuisse voluntati?* Docuerat enim prolixissime, & constantissime voluntatem esse semper liberam, tam in bono quam in malo, tam sub gratia quam sub peccato, quia expers est violentia cogentisq[ue] necessitatis. Respondet igitur isti in interrogacioni sue: *Eft plane, supple dissoluta tota ista superior doctrina mea;* sed si cori ab alio potuit, quam a sepsa. *Quod si se ipse cogit, compulsa & compellens, ubi amittere, ibi & recipere v[er]a est libertate.* Vnde quippe quā ipsa fibi induit à se pertulit. Porro quod à se voluntas pertulit ex voluntate fuit. Quod ex voluntate fuit, iam non ex necessitate (scilicet conditionis, quasi involuntarii est) sed voluntarium fuit. Si autem voluntarium & liberum. Et in alio ejusdem libri loco: *Quomodo ad bonum conversus per gratiam humana voluntatis consentias, eo libere bonum;* & in bono liberum hominem facit, quo voluntarius efficitur non invitum pertribuitur: sic sponte devolutus in malum, in malo nihilominus tam liberum quam spontaneum constituit fuisse inq[ue] voluntate dulcium, non aliunde coalitionem, ut

^A malus sit. Cujusmodi sententijs plenus est ille rotus Bernardi liber, utpote qui ex professu de illa libertatis noione scriptus est, quia libera voluntas dicitur, quia nulla vi cogit potest. Quia de se vide loca plurima, quæ quando de natura liberi arbitrii tractabamus, allegavitimus. Hinc Bernardus generaliter: *ipsam voluntatem quam impossibile est de seipso se fieri non obdare (nemo de genere libra, qui p[ro]p[ter]e non vult quod vult, aut vult quod non vult)* ^B *libra, etiam impossibile est suam iurari libertate.* Et tunc: *Potest quidem mutari voluntas, sed non nisi in aliis voluntatibus ut mancipion amittat libertatem.* Tam ergo non potest prævaricata, quam nec seipso. Et iterum: *Neque enim ad liberam arbitriam, quantum in se est, pertinet, aut aliquando pertinet posse vel sapere.* **SED TANTVM VELLE:** nec potenter facit creaturam (ut videlicet possit quibuslibet motibus vehementissimum affectuum sive bonorum sive malorum resistere) nec sapientem, sed tantum volentem. Non ergo si potens aut sapiens, sed tantum si volens esse desierit, liberam arbitriam amississe putaudera. Vbi enim non est voluntas, nec libertas. Non dico si velle bonum, sed si velle omnino creatura de sternit, tendit sine contradictione, ubi iam non ex voluntate bonitas, sed ipsa ex toto voluntas pergit, etiam liberis perire arbitrium. Ecce à fundamentis tacitam radicem libertatis voluntatis, sive suā gratia, sive sub concepcionē quantumcumq[ue] sacerdoti permanentis. Semper enim velle permanet, sine gratia, sive concupiscentia istud velle operetur, nec ante libertas destruitur, quam funditus ipsum velle tollatur. Vbi vides etiam chimeram illam distillat, qua Recentiores aliquos in errores Christianis intolerandos compulsi. Putant enim, quod & Pelagianorum dogma capitale fuit, voluntatem hoc ipso quo libera est, quibuslibet motibus sibi incutientibus dominari ac resistere suā libertate posse. Quod Aug. tanquam paradoxum, Christianæ gratiae ex diametro contrarium, certissima Scripturatum autoritate contrivit. Bernardus vero etiam radicem excindit; quia libertas voluntatis non potenter, ut quibuslibet motibus resistere, & ut Julianus loquitur, *leges dare possit* sed tantum volentem facit, ut sive ex infirmitate cesserit, sive gratia juvante repugnaverit, semper maneat ei velle salvum, neq[ue] quicquam velle vi seu violentia compellente, quasi invita cogatur. Sic enim, ut Bernardus ibidem expressè docet, voluntas simul velle & nolle fingeretur. Quod cùm perspicue sit impossibile, impossibile est etiam, ut per quemcumq[ue] gratia torrentem, tanta abundantia voluntatem inundaret, quantam in corlo clara Dei visio largi-

Jugietur, voluntatis libertas violetur. Semper enim ipsa erit quae volet, & hoc ipso libere volet, quia quamdiu rationis usus viget, aliter nisi libere, velle non potest. Quod tanta claritate, constantia, instantiaq; S. Bernard. tradit, quasi ex professo Recentiores aliud genus libertatis & concordia cum divina gratia aut alijs quibuscumq; motibus introdudentes expugnare niteretur. Quisquis mihi forte non credit, ipsum legat, ipsum terat, & videbit me nihil hyperbolice, sed sincera veritate protulisse. Quia quidem ad amissum ex Aug. scriptis, tanquam ex Mag. sri sui & M. gisloru omnium Cyphei, doctrina S. Bernardus expressit, cuius etia verbis propterea quibusd in lo. is usus est.

Hugo de S. Victore, Bernardo per quam amicus & coetaneus, doctrinam ejus usq; ad ipsa plerumq; verba fecutus est. Qui cum nullam agnoscet aliam arbitrij libertatem, quemadmodum fuisse & evidenter ex ejus operibus demonstravimus, non potest etiam aliam gratiae & liberi arbitrij concordiam agnoscere, nisi quia quasi tuncunq; gratia voluntatem efficaciter trahat, semper motos ejus manet voluntarius & expers violentiae cogenti necessitatibus, & proinde liber: id: non solum in hac vita, sed etiam in celo. Quia de re loquitur in hunc modum: Liberum namq; arbitrium ex eo datur quia est voluntarium. Qued enim boni Angelini possunt esse mali, non facit necessitas, sed conseruata per gratiam voluntas. Quia mali non possunt boni esse, non facit a coactio, nea voluntas obtemperata in malo. Et in alio loco: Inde non dicitur liberum arbitrium (quod sci-
t. 2. c. 4 licet in utramque partem possint fieri) sed liberum, id est voluntarium: & boni non necessitate cogente, sed liberum voluntate a mala abstinent, & similiter & mala a bono &c. Quo nihil clarius dici potest, ut intelligi possit, gratiam qualcumq; que etiam immutabiliter velle facit bonum, liberum relinquere voluntatis arbitrium, quia liber, nulla necessitate coactionis fieri facit in bonum; seu, ut Aug. & P. Ros. locuti sunt, quia gratia non alienat opus a nostra voluntate, non de nobis, quasi dormientibus & invitatis operatur, quasi alius de nobis vellet, aut quasi nos non vellentus aut curreremus, sicut singebant Pelagiani, sed facit ut & nos velimus, ut nos curramus, ut nos faciamus, efficiendo videlicet ipsum nostram voluntatis assensum, quia inqui-

Aunt, virtus nolentium nulla est, & si cogitur voluntas, jam non vult.

Richardus de S. Victore doctrinam S. Bernardi & Aug. accurassimè in ista conciliandæ libertatis & gratiae ratione tradidit. Non enim ullam prorius agnoscit aliam, nisi quis gratia non violentè cogit voluntatem, sed facit ut ipsa voluntas velit: Libertatis est, inquit, quod consensu etiæ (voluntatis) extorqueri vel possit (per violentiam) non potest. Potest enim consentire vel non consentire aspirationi divinae (hoc est gratiae Dei) similiter & suggestioni diabolicae, utrumq; quidem homini est, ex libertate neutrum oportet ex necessitate. Vis scire ex qua necessitate audi sequentia: Aliud itaq; est habere libertatem & aliud est habere potestatem, libertatis est quod ad aliud voluntudinem cogi non potest. Privatio autem potestatu quod ad aliud boni facientiam sufficiens non est. Sic igitur conciliat Richardus efficaciam gratiae cum libertate voluntatis, quod quantumcunque fortiter operetur, non cogit voluntatem nec extorquerit consensum, sed efficit, ut ipsa voluntas ultronece & sponte velit atq; consentiat. Nam sententia ista apud Richardum sape frequenter fuit. a Bonum posse est vere posse, sicut cogi non posse est vere liberum esse. b Si nulla voluntaria arbitrio potest sua privari libertate, constat illud summam libertatem habere, c Miranda arbitrio libertas ab alia cogi non posse, d illud in potestate est quod pro arbitrio voluntatis fieri vel priuermitti potest: Illud in libertate habemus ad quod aliena violentia cogi non possumus: e Aliud est magna posse, aliud liberum esse &c. Potestatu est quod bonum facere possumus, quamdiu id facere valamus. Libertatis est quod ad nullum seu bonum seu malum inviti cogi possumus. Vbi vides, quod etiam dilucidè aliquores tollit ansam erroris illius, ex quo minus perspicaces imaginantur, hoc ipso quo aliquis liber est voluntate, continuò etiam habere potestatem. Quod & gentiles Philosophos & Pelagianos, & non paucos nostra & preterita etatis Scholasticos, in controversijs de divina gratia transversos egit. Libertas enim hoc efficit, ut impossibile sit cogi voluntatem fieri ad bonum sive ad malum, sed ipsa sponte illud consensu suo voluntario amplecti debet; potestas autem, ut illud etiam res ipsa facere possit ad quod cogi non potest, que Richardus diversis locis & Bernardus latius prosequuntur.

CAPUT XIV.

Magister Sententiæ, Alexander Halensis, Guilielmus Parisiensis.

MAGISTER Sententiæ Petrus Lombardus eandem propositum concordiam gratiae & liberi arbitrij ex professo docet. Nam lib. 2. Sententiæ Distinct. 7. sic loquitur: Dicimus quod boni tantum gratia confirmati sunt, ut nequeant fieri mali: & mali in materia obdurati adeo obdurati sunt, ut non valeant fieri bona. Et tamen utrumq; habemus liberum arbitrium, quia & boni non aliqua cogente necessitate, sed propria & spontanea voluntate per gratiam quidem adiutio bonum eligunt. & malum respunt: & mali similiter spontanea voluntate à gratia desituti bonum vident & malum sequuntur. Nec aliam sane concordiam docere potest, ut qui ex professo tra-

dit libertatem arbitrij in eo sitam esse, quod nonquam cogi posset ut suo loco latius vidimus, & omnes ejus antiqui Commentatores expulerunt) & arbitrium beatorum tanto esse liberius, quanto ad bonum proutius est, quod nihil aliud est quam, quanto gratia potentius in eo operatur, eò magis proprio iudicio & voluntate & sensu appetit quicquid appetierit.

Alexander de Hales eundem ipsum conciliatio modum tradit. Nam in p. 2. de Angelorum voluntate loquens, quia propter vehementiam divinae delectationis claritatemq; visionis immutabiliter diligunt Deum, cum sibi ex Bernardo objecisset, quod ubi necessitas est, non est